

**ANA SANAYİ – YAN SANAYİ
GELİŞTİRME MODELİ
ÖNERİSİ**

Mehmet Atilla SÖĞÜT

1999

ANKARA

1) DEVLET – ANA SANAYİ – YAN SANAYİ İLİŞKİLERİNDE TEMEL KRİTERLER

- Ana sanayi – yan sanayi işbirliğinde her iki tarafa da devlet tarafından zorlayıcı veya mecbur edici yasal düzenlemeler getirilmeyecek, bunun yerine teşvik edici ve finansal olarak destekleyici yaklaşımlarda bulunulacaktır.
- İşbirliğinin geliştirilmesi için kurulacak sistemler veya oluşacak giderlerin karşılanabilmesi için gerek ana sanayi gerekse de yan sanayi kuruluşlarına devlet tarafından herhangi bir finansal yük yükletilmeyecek. Ürünlerin uluslararası piyasalarda rekabetini engelleyen, istihdama dayalı ek vergi veya fon ödemeleri, enerji üzerindeki ek maliyetler ve benzeri yükler kaldırılacaktır.
- Devletin, bu işbirliğinde yer alan kuruluşları sadece yol gösterici veya teşvik edici (destekleyici) olacak.
- Yan sanayi Ana sanayi ilişkilerinde rekabet hukukunun gerektirdiği standartları sağlanabilmesi için tip sözleşme uygulamasının da getirilmesi gereklidir.

2) ANA – SANAYİ, YAN SANAYİ İLİŞKİLERİNDE DESTEK SİSTEMLERİ

YATIRIM TEŞVİKLERİ :

- Yeni yatırım veya tevsi yatırımlarında ana sanayi yan sanayi ile müştereken toplam yatırım için başvuruda bulunacak ve sağlanacak teşviklerden taraflar katkı payları oranlarında yararlanacaklardır. Bu şekilde yapılacak başvurulara fazladan destek sağlanacaktır.
- Yatırım teşviklerinde, yan sanayi yatırımlarının ana sanayiye yönelik gerçekleştirilmesinde ek destekler sağlanacaktır.
- Ana sanayi çevresinde yer alacak yatırımlar için ana sanayiye bağlı ihtisaslaşmış OSB veya sanayi bölgeleri ilan edilerek destekler sağlanmalıdır.
- Sanayi kümelerinin (Industrial Clusters) oluşumunun teşviki gereklidir.

PAZARLAMA DESTEKLERİ :

- Yan sanayi kuruluşlarının oluşturacakları SDŞ' lerin desteklenmesi sağlanacaktır.
- Uluslararası pazarlarda yer alacak yan sanayi ürünlerin tanıtım, pazarlama ve benzeri giderlerine destek.
- Ana sanayinin uluslararası pazarlarda kuracağı dağıtım kanalları veya servislere yan sanayinin ürünlerinden kullandığı oranlarda destek.
- Ana sanayi – yan sanayi işbirliği ortamlarının (Fuar, Kongre, İş gezileri , Parça alıcılarının davetleri gibi ...) oluşumuna özel destekler sağlamak.

FİNANSAL DESTEKLER :

Ana sanayi – yan sanayi ilişkileri çerçevesinde;

- Yan sanayinin borsada yer alarak; halka açılmasını desteklemek. Ana sanayinin bu konuda önderlik etmesini sağlamak.
- KOBİ Yatırım Finansman A.Ş. kurulmasını destekleyerek yan sanayilerin yeni yatırımlarında finansman kaynaklarına ulaşmasını sağlamak.
- Risk sermayesi şirketlerinin kuruluşunu destekleyerek ileri teknoloji içeren ürünler üretecek yan sanayi kuruluşlarının oluşmasını sağlamak.
- Ana sanayilerin – yan sanayi kuruluşlarına sermayede ortaklık veya finansal destek sağlamalarını teşvik etmek.
- Ana sanayi – yan sanayi ödemelerinde ana sanayinin Faktoring mekanizmalarını kurması ve Barter kanallarını oluşturmasını desteklemek.
- Yan sanayinin – ana sanayinin talepleri karşısında gerçekleştireceği yatırımların ana sanayinin keyfi uygulamaları ile atıl duruma düşmesini engelleyecek risk sigortası sistemlerinin kurulmasını desteklemek.
- Yerli üretimi geliştirmek için yabancı sermaye girişini teşvik etmek.

İSTİHDAM DESTEĞİ :

- Ana sanayinin – yan sanayiye geliştirmek veya yönlendirmek için istihdam edeceği ek elemanların sosyal güvenlik giderlerine destek.
- Yan sanayinin – ana sanayinin talep ettiği ürün standartlarını karşılamak için istihdam edeceği elemanların, ücretlerine destek, sosyal güvenlik giderlerine katkı.

AR-GE DESTEKLERİ :

- Ana sanayi – yan sanayinin müştereken geliştirecekleri AR-GE projeleri için ek destekler sağlanması veya kaynak kullanımında öncelik tanınması.
- Ana sanayi tarafından yan sanayide ürün veya yöntem geliştirilmesi için görevlendirilecek elemanların ücretlerine destek veya sosyal güvenlik giderlerinin kamu tarafından sağlanması.
- Ana sanayi – yan sanayi kuruluşlarının müştereken kuracakları Araştırma Geliştirme Merkezlerinin giderlerine devletin en az %30 destek sağlanması.
- Ana sanayinin gereksinimi karşılayacak Teknoparklar veya Teknoloji Bölgelerini desteklemek.
- Ana sanayiden emekli olacak uzman elemanlardan oluşacak, gönüllü danışmanlık sisteminin desteklenmesi.

ENERJİ GİDERLERİNE DESTEK :

- Ana sanayi – yan sanayi ilişkileri içinde üretilecek ürünlerde, enerji fiyatlarına destek, enerji üzerinde yer alan ek giderlerin (TRT payı .....) destek aracı olarak kullanılması.

3) SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI ve KOSGEB 'in ROLÜ

BAKANLIK :

- Ana sanayi – yan sanayi ilişkilerini düzenleyecek yasal mevzuatın oluşturulmasını sağlamak, mevzuat ile ilgili yaptırımları izlemek.
- Yerli sanayiye özendirmek ve korumak için Bakanlık izniyle gerçekleşecek ithalatta, ana sanayi – yerli yan sanayi oluşumlarını gözetmek ve bu oluşumları zorlamak.
- Ana sanayinin imalata başlaması ile ilgili izinlerde Bakanlıkça uygun ölçüğün (otomotiv sanayinde .....) göz önüne alınması ve yerli yan sanayinin kullanımının zorlanması.
- İthalata yönelik izin belgelerinde, yerli ana sanayi – yan sanayi yapısını koruyacak şekilde hassas davranmak.
- Kamu ihalelerinde KOBİ'lerin payının artırılması için gerekli düzenlemeleri yapmak. İhalelere katılımı ölçek kriterleri getirmek. Kamu alımlarının belirli limitler altında zorunlu olarak KOBİ'lerden yapılmasını sağlamak.
- Savunma sanayi ihalelerinde ve bu ihaleler ile ilgili OFSET antlaşmalarında yerli yan sanayi oluşturulmasını zorunlu kılmak.
- Ana sanayi – yan sanayi koordinasyon kurullarının kurulmasını sağlamak.

KOSGEB :

- Yan sanayinin – ana sanayinin standartlarını karşılayabilmesi için gerekecek;
  - Ortak laboratuvarlar,
  - Danışmanlık hizmetleri,
  - Eğitim,
  - Bilgi sağlama

konularında talep edeceği hizmetlere destek.

- Pazarlama Desteklerinden yan sanayiye öncelikle yararlanılma.
- Finansal destek araçlarının oluşturulması için;
  - KOBİ Yatırım A.Ş.
  - Risk Sermayesi Şirketi

önderlik etmek, bu yapıların kurulmasında finansal kaynak sağlamak.

- Teknoloji Geliştirme Merkezlerinde yan sanayi projelerine öncelik vermek, ana sanayi – yan sanayi ilişkilerine dayalı yeni Teknoloji Geliştirme Merkezleri kurulmasını sağlamak.